

ohne Widmung
DISPUTATIO JURIDICA

De

12
26

RESCRIPTIS MO-
RATORIIS SIVE INDUCIIS
QUINQUENNALIBUS.

Quam

Auxiliante supremo Numine

Permissu Magnifici ꝛ Corum Ordinis in inelyta Wittebergensum

Academia.

SUB PRÆSIDIO

Viri Amplissimi, Consultissimi, Excellentissimi

DN. HENNINGI *Grosset* /

J. U. D. Prof. Publ. Facultat. Juridic. p. t. Deca-
ni, Curia Electoralis nec non Judicij Provincialis per inferio-
rem Lusariam Assessoris, Illustrissimæque Vidua Elect. Sax. in

Lichtenburg Consiliarii. Dn. Præceptoris, Promotoris

atq; Agnati sui omni observantia cultu
atatem colendi.

publice disquisitioni subicit

JOHANNES GEORGIUS NICOLAI

Dresdens.

In Auditorio ꝛ Corum.

Ad d. 22. Septembr. horis consuetis.

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS RÖHNERI, ACAD. TYPOGR.

ANNO MDC. XXXVIII.

10
328

RESERPTIS MO-
RATORIS SIVE INDICIS
QUINQUE LIBRIS

Dr. Johann
Johannes
Johannes

ADDITIO
Johannes

PRÆLOQUIUM.

Quam dura olim & deploranda extiterit conditio eorum, qui ære alieno gravati solvendo esse desierant, ex venerandæ antiquitatis probatissimis Scriptoribus cuique manifestum esse arbitror. Quippe ante L. 12. Tabul. creditoribus suis operas tantisper edere cogebantur, donec iis plenissimè satisfieret, *veste Quintil. l. 8. orat. tract. c. 4.* Ex L. v. 12. Tabul. longè miserior eorum erat status, cum illo jure à creditoribus non solum in carcerem conjici, usq; dum extremum nummum persolverent, sed planè etiam in perpetuam servitutem addici, eorumq; corpora vinciri ac ligati, membraq; dilaniari poterant, uti ejus legis verba referi *Gellius l. 10. Noct. Att. c. 1.* quod tamen deinde per SC. quoad membrorum cruciatus aliquo modo mitigatum fuit, *Livius l. 8. decad. 1.* Verum cum illud quoq; durum & inhumanum videretur, ob æs alienum homines ita carceribus macerari, tandem ex singulari humanitate & commiseratione sapientiss. Imp: quo hujusmodi malo obviaretur, debitoribus obæratæ contra carceris & alias molestias, nova indulserunt beneficia, Cessio- nem bonorum, & Inducias quinquennales sive Rescripta moratoria. Quorum posterius cum priori longè mitius & humanius sit in eo, quod debitorem non omnibus adeò bonis exuere soleat, ideoq; etiam frequentius à debitoribus, hisce præsertim funestissimis temporibus, qui-

A 2 bus

bus bene multi obaratorum debitorum ex improvisis & fatalibus casibus inprimis truculentissimi Martis furore solvendo esse desinunt, acceptari videmus. Adeoq; cum Materia Rescriptorum moratoriorum cognitu non minus utilis sit quam necessaria, ex mediis fere juris tam publici quam privati fontibus deprompta & temporibus nostris apprimè convenire videatur, non me operam perditurum putavi, si eam materiam in paucularum thesium fasciculum colligerem, justoq; ordine ac methodo pro ingenij tenuitate tractandam susciperem. Sitigitur,

THESIS. I.

Antequam ad ipsam rem accedamus prius nominis derivationem (a) ejusque Synonyma præmittemus. Dicuntur ergò Moratoria rescripta à latino verbo, *Morari* (b) & quamplurimis appellationibus indignantur (c)

(a) *arg. l. 1. § 2. princ. de O. F. l. 1. in princ. ff. de reb. cred.* Sicuti enim ignoratis signis ignorantur signata, sic ignoratis verbis ipsas res ignorari necesse est *Templ. l. 3. Metaph. c. 4. q. 9.* cum verba sive nomina nihil aliud sint quam rerum signa & notæ. *Wilhelm. Antonij in elegant. tract. de Rescript. Morat. tit. 3. concl. 3. n. 6.* qua etiam de causa ab etymologia vocum, non improbabilia ducuntur argumenta *Everb. in Top. loc. ab etymol. n. 1. conf. Am. Fabr. in Jurispr. Papin. tit. 1. pr. 3. illat. 3.*

(b) quod vocabulum in jure nostro variè usurpatur, 1. sumitur pro habitare l. *Titius ff. de servo. exportand. l. Caja Sejo 13. §. 1. ff. de alim. legat. l. 2. §. 4. ff. de his qui not. infam. tot. tit. ff. ubi pupill. educ. vel monar.* 2. sumitur pro frustrari, tergi versari, l. 24. §. 25. ff. ex quib. caus. major. *Calvin. in Lex. in verb. frustrar.* 3. sumitur pro cessare l. 6. de usufr. leg. l. 12. ff. de Usur. l. 1. ff. de operib. publ. Propriè tamen & magis frequenter id ipsum pro retardare vel differre, aufschieben / vorlengern / aufhalten accipi colligitur ex l. 5. §. 1. *ibi: quod enim ante sententiam, si petitionis dies moraretur: (id est, retardare-*

tar detur:) ff. ut in possess. l. 91. §. 1. ff. de V. O. l. 6. ff. de Usu & Usufr. legat. l. 85. §. 2. de R. F. l. 10. fin. C. de Episcop. & Cler. quæ etiam significatio nostro instituto convenientissima est. Ideoque hæc rescripta merito appellantur moratoria, quod remorentur, h. e. retardent, impediunt differantque exactionem creditoris sive moram iniiciant ejus petitioni. *Wilhelm. Antonij d. tr. concl. 3. n. 15. Donell. l. 22. c. 9. ibiq; Hillig in not. ad lit. f.*

(c) Varijs appellationibus gaudent Rescripta moratoria 1. appellantur. Litteræ induceales, dilatoria, moratoria. *Wilhelm. Ant. d. fr. c. 4. n. 6. 2. Exceptiones sive præscriptiones moratoria l. 2. C. de precib. Imp. offerend. Zang. de Except. p. 2. c. 13. Meier. in Colleg. Pandect. Argent. tit. de except. th. 98. 3. Litteræ salvi conductus. Hillig in Don. Enucl. l. 22. c. 9. lit. f. not. 4. Securitatis promissiones. *Wilhelm. Ant. d. l. n. 7. 5. Litteræ gratiæ Hillig. d. l. 6. Status Ant. Fab. in C. rer. Sabaud. l. 1. t. 9. def. 15. 7. Induciæ sive dilationes quinquennales l. ut. C. quibon. eed. pols. Trentacinq. l. 3. resol. tit. de solut. resol. 1. & passim. 8. Vernacula nostra, Schugbrieff, Anstandbrieff auff gewisse zeit zahlen / Geil. 2. obs. 46. n. 14. Quinquennelle, vel Quinquennelle R. X. de anno 1548. tit. vnd Verdorb Kauf. S. vnd nach dem item de anno 1577. tit. 23. S. Wann W. benev. in Objer. pract. verb. Anstandbrieff Plerisque etiam in locis nominantur Eyserne Brieffe *Wilhelm. Ant. d. l. n. 37. ad denotandam singularem vim & potentiam, quæ hisce literis inesse creditur, unde debitores dicuntur Eysern werden Vent. de Valent. in Parth. Litig. l. 2. c. 9. n. 22. Hering. de fidejuss. c. 5. n. 102.***

THESIS II.

Hæc de Etymologia hujus vocabuli & ejus Synonymis, succedit definitio (a) Et missis aliorum definitionibus (b) cum *Wilhelmo Antonij* (c) definimus, quod sit beneficium (d) tam prisceis quam novissimis Imperij constitutionibus (e) roboratum, quo debitori adversa fortuna (f) ad paupertatem redacto & debiti nomine agrè molestat o à Principe (g) vel ipsis creditoribus (h) aut majori

jori eorundem parte, (i) dilatio modici temporis ex humanitate (k) indulgetur, (l) ut debitor interea ab importunis creditorum flagitationibus, carceris (m) alijsque molestijs liberat9, ad meliorem fortunam reverti & bona sua coaugmentare valeat, ut elapsa dilatione suum deinceps consequantur creditores. (n)

(a) Nam ita bene advertitur, quid sit, de quo quaeritur l. 13. §. ff. de reb. dub.

(b) Ut pote Robuffi in tr. de liter. dilat. n. 3. Thoma Maully in tr. de cession bon. t. 7. n. 1. Major in Colleg. Pand. Argent. tit. de except. tb. 99. Ioh. Linnaei tom. 2. l. 4. c. 8. b. 333. aliorumq.

(c) In d. egregi tract. de Rescript. morator. tit. 4. c. 5. per tot.

(d) beneficium dicitur non quidem simpliciter & per se, sed respectu majoris mali evitandi, quod ex ipso infortunio & creditorum tam verbalibus quam realibus molestiis ipsaque adeo bonorum cessione timetur, quae omnia harum induciarum beneficium evitari possunt ex l. fin. C. qui bon. ced. poss. Wilhelm. Ant. d. l. n. 9. Sic etiam ipsa bonorum cessione licet debitorem omnibus facultatibus exuere, eumque usq; ad peram & saccum excutere soleat. Hillig. in D. E. l. 27. c. 9. lit. p. not. beneficium dicitur l. 1. 4. 7. C. d. e. Brunni. de cessione bon. §. princ. l. n. 1. Beneficium autem loco generis ponitur, ut comprehendat utramque dilationem, tam eamque a Principe. quam quae a creditoribus datur, Licet induciae Principis ab induciis creditorum longe differant, nec sine gravi errore confundi possint Hillig. in D. E. l. 22. c. 9. lit. a. a. not. cum ille sc. Principis. nitantur jure privilegi) & quatenus ipsum Principem respiciunt pertineant ad jus publicum, haec v. sc. creditorum jure pacti, quod servari naturali aequitati conveniens est l. 1. in pr. ff. de pactis, & respectum unice habeant ad jus privatum, ideoque dicuntur exceptiones pacti conventi temporalis, seu de non petendo intra certum tempus Zang. de Except. p. 2. c. 12.

(f) Et quidem jur. civili l. 2. (quam tamen legem Curiacius l. 2. obs. 10. Ant. Fab. 25. error pragmat. 3. perperam de inducijs moratorijs vulgo accipi putant, sed nervos e refutati ab Hillig. in D. E. d. l. lit. c. not) l. 4. C. de precib. Imp. offerend. l. fin. C. qui bon.

ced.

est. poss. (nam in libris ff. ne hilum quidem reperire est, teste *Wilhelm Anst. d. tr. tit. 2. n. 2*) In novissimis Imperij constitutionib. Reformation guter Pottey zur Ausspurgk de anno 1548. tit. von verdorbenen Kaufleut. §. fin. Item P. D. zu Franckfurt gebessert 1577. tit. 23. §. Wann a solche. An jur. Sax. & in terris Sereniss. Elect. Sax. reseripta moratoria locum habeant? Nobis affirmativa aridet per ea, quæ tradit *Zobel. p. 2. differ. jur. civil. & Sax. d. ff. 30. n. 10. Coler. de process. p. 1. c. 9. n. 29.*

(f) Inducia n. hujusmodi uti & cessio bonorum l. pen. ff. de jur. dor. Nov. Elect. Aug. p. 2. const. 22. §. vnd nach dem / non decoctoribus & Bancoruptoribus qui suo vitio, dolo, & propria culpa bona in fraudem creditorum abliguriendo ad paupertatem sunt redacti, cum illis tanquam dolosis jura non subvniant l. i. pr. de dolo. l. 37. fin. ff. de minorib. vid. *Strach. de decoct. p. 6. num. 20* sed infelicibus illis debitoribus, uti eos vocat *Nov. 6. qui fortuna asperitate & injuria casibusq; fortuitis, auß vnvorschener zugestandenem vnfallen/ut loquitur *Recess. Impi. de anno 1548. tit. von verdorb. Kauf. §. vnd nach dem/ bonis sunt exuti, concedi debent. Hillig. in Don. Enuel. l. 2. c. 9. tit. f. not. Hering. de Fidejusi. c. 5. n. 104.**

(g) Et si Principis vocabulo in ll. ut & jure feudali propriè solus Imperator veniat l. princeps ff. de ll. l. i. ff. de consue. Princip. §. sed quod princip. *Inst. de F. N. G. & C. c. 1. de nat. feud. l. 1. Wesenb. in c. & C. de legib. & consue. Princip. n. 2. & 3. confer *Limnerum som. i. jur. publ. c. 2. n. 9.* In hoc tamen proposito non tantum Imperatori sed etiam reliquis Imperij statibus & Principibus inferioribus rectè attribuitur c. 1. de probib. feud. alienat. per *Friederic. Keis. Kingl. de regim. secul. & Ecclesiast. l. 1. cl. 4. t. 3. n. 2. Matth. Stepl. de Jurisdict. l. 2. p. 1. c. 6. n. 22.**

(h) Quod ferè absque dubio. Si enim creditores debitori totum creditum remittere, quidni etiam solvendi dilationem prolongare possint? *arg. l. 22. ff. de R. J. idque maxime in eorum eedie commodum, ut debitores res suas conquirere, eoq; melius deinde solvere valeant *Strach. de decoct. p. 6. n. 20. Consultat. Sax. p. 3. 9. 105. n. 3. & 6.**

(i) *Vid. ib. 6.*

(K).

(k) l. fin. C. qui bon. ced. quæ causa proxima hujus beneficij, ut
in sequenti dicendum erit.

(l) ubi tamen notatu dignum, oportere prius privilegium istud
debitori esse denunciatum & exhibitum, ut debitori prodesse de-
beat. *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. s. n. 25* quia ignorantia privilegij
in dubio præsumitur l. 3. ff. de jur. & fact. ignor. & ita in Cam.
per observari tradit *Barb. p. 1. 2. §. 5. selectiss. sentent. Cameral.*
verb. privileg.

(m) idiomate nostro. *Schuldthurn* in quo tantis per detinen-
tur debitores obarati, usque dum creditoribus satisfaciant vid. *Co-*
lo. de proc. execut. p. 1. c. 6. n. 8. 9. 10.

(n) ex quibus colligitur, hoc beneficium nequaquam debito-
rem à debiti satisfactione liberare, sed tantum jus creditoris su-
spendere, ne ei intra certum tempus debitum exigere liceat. *Wil-*
helm. Ant. de tr. concl. 6. n. 16.

THESIS III.

Causa proxima Rescriptor: Morator. est ratio misera-
tionis & æquitas (a) quæ principes ad ea communicanda
impellit. (b)

(a) æquum enim maximè est afflictos & egeos privilegij ali-
cujus beneficio sublevari. l. 7. C. de nat. liber. cum summa conser-
vetur pietas, quæ pro paupertate facit. l. 74. §. ubi cogerat eum pro-
cedebant ff. ad SC. Trebell. præsertim si afflictio non ex propria
culpa sed ex adversa fortuna & casibus fortune advenit. *Guil. l. obs.*
18. n. 5. Suadent id ipsum tum leges divinæ & naturales, tum etiam
charitas Christiana, quæ ex naturali illa cognatione, quam inter
nos Natura constituit, l. 3. ff. de J. & J. hominem beneficio affici
& conservari jubet l. 7. ff. de serv. exportan. vid. *Hilleg. in D.E. d. l.*
rit. enot. Tessauro. decis. 186. n. 3.

(b) principem justissime & absque peccato talia rescripta con-
cedere, nemo fere est qui dubitet. Quippe cum Princeps secundum
Deum, communis sit omnium parens *Nov. 158* in fin. ejusque
propriam commoda subditorum investigare, eorumque calamita-
tibus diligenti cura mederi, inquit *Imp. Lothar. l. 2. F. tit. 52.*

Thesis

THESIS IV.

Concedere possunt Inducias Imperator (a) Papa, (b) Rex Romanorum, (c) Vicarii Imperij, (d) Principes & Status Imperij, (e) aut eorum loco Cancellaria & Dicasteria principalium suorum autoritate venientes, (f) & summam quicumque Reges & Principes, superiorem in suis territorijs non recognoscentes. (g)

(a) jus rescripta Morator: concedendi Reservatis Imperatorie Majestatis & Regalibus majoribus, quæ pertinet & omnibus Imperatoris coherent. *Dnn. Carpzov. de regalib. lib. 6. annumeratur., quod innuit textus in l. 2. ibi: rescripto nostro § l. 4. C. de precib. Imp. offer. item l. ult. C. qui bon. ced. poss. ibi: à nostra majestate. Dositheij Orde de anno 1577. § wann aber idi: Das ihnen hinc sünd keine Moratoria gegeben werden sollen; wir oder unsere nachkommen/ Nöm. Kaysr oder Köniz etc. ubi imp. sibi soli & Romanorum Regem potestatem reservat, conf. reformirte P. D. de anno 1548. § nach dem Wilbel. Ant. consil. n. n. 5. Ant. Fab. in C. rer. Sabaua. l. 2. tit. 9. definit. 13. Wbener. in Observat. Pract. verb. Anstandsbrief. Neque hoc caret ratione. Siquidem hæc rescripta ex notoria Germaniæ consuetudine conceduntur ex privilegio & gratia, privilegiorum autem & rescriptorum concessio est signum suprema & legibus soluta potestatis, neminique nisi soli Imperatori competit l. 1 § fin. § l. 3. ff. de consit. Princip. § 6. vers. planè Inst. de I. N. G. & C. Aur. Bull. tit. 8. Reikingk dict. tr. l. 1. cl. 3. c. 12. n. 4. qui est tons & scaturigo omnis dignitatis Heig. p. 1. quest. 2. n. 1. à quo tanquam à perenni fonte omnis juris Jurisdictionis & privilegia in reliquos promanant l. unic. ff. ad L. iul. de ambit. l. 1. §. 4. ff. de off. præf. urb. Sauerem. de Jurisdic. l. 2. c. 4. n. 22. ita ut verè eorum promissus condus diciquea. *Wilhelm. Ant. d. l. n. 10. unde § in literis induciar. quinque in alium semper apponi solent verba: ex plenitudine potestatis, auß Nöm. Kaysrl. macht vnd gewalt/ de cujus clausula vi & efficacia vid. Roland. à Valle l. 1. consil. 3. n. 1. 8.**

(b) nam & is in suis territorijs regalia sive jura Majestatis se exercere gloriatur *Dnn. Carpzov. de Regalib. lib. 107. § 108.*

B

(c) per

(c) per text. express. in d. Ordinar. Polit de anno 1548. tit. 23. §. vnd nach dem ibi: Wir oder Römischer König/ cum nullum sit dubium cum perpetuum Imperij Vicarium existere, mandatum habere cum libera. *Matth. Steph. de Jurisd. l. 2. p. 1. c. 2. n. 51. & seqq.* ita ut absente vel impedito Imperatore omnia jura Imperatoria exerceat. *Aur. Bull. tit. 5. Cammerg. Ord. p. 1. tit. 1. §. nemlich wolten / aliisq. multis Imperij Receptis. ubi vulgata illa formula, wir oder im Abwesen Römischer König. Arumaus vol. 3. jur. publ. disc. 14. tb. 165.*

(d) puta Illustriss. Elector Saxoniae & Palatinus, qui ex dispositione *Aur. Bull. t. 5.* vacante sede Imperiali vices Imperatoris gerunt, judicia exercent, de feudis investiant (exceptis feudis majoris dignitatis, der Fürsten Jahnteihn/ de quibus solus Imperator cognoscit *d. 1. 5. A. B. R. X. de anno 1521. §. vnd behalten vns Limnaus de jur. publ. tom. 1. lib. 3. c. 12. n. 71.*) redditus colligunt, omniaque ea, quae ipse cujus vices gerunt expedire, & iisdem prerogativis ac privilegiis gaudere soleant *l. 1. C. de off. Vicar. l. 1. C. de off. eor. qui vic. alt. judic. & hoc multis rationibus probat Wilhelm. Ant. d. 11. concl. 13.*

(e) qui etiam ex legitimis & iustissimis causis rescripta monarchica concedunt; *Limneus l. 4. tom. 2. jur. publ. c. 8. n. 329. Matth. Steph. d. 11. l. 2. p. 1. c. 7. n. 388.* Ex quo enim tempore Principes per modum feudalis beneficii & investiturae, jura territorialia, die Landesfürstliche Obrigkeit exercere coeperunt, eoque nomine quisque jura Caesaris & omnimodam in suos subditos Jurisdictionem exerceat, & tantum potest in suo territorio, quantum Imperator in universo *Wesemb. cons. 27. n. 29 p. 1. Knichen de sublim. terris. c. 1. n. 361. Wöener. in Obs. Pract. verb. Landesfürstl. Obrigt. (salvis tamen in reliquo Majestatis Caesaris Reservatis, ohne schmälierung der Keyserl. hohet vnd Reservaten/ uti id late deducit *Reik. ngk. d. 11. l. 1. cl. 5. c. 6. per tot.* exinde quoque hoc superioritatis jus & eminentiam in iisdem usurpant *Wöener. d. l. Hellig. in D. E. l. 22. c. 9. lit. g. not.* In hoc autem notabiliter inter se differunt Morator. Rescripte, quae ab Imperatore & ea quae à Principibus conceduntur. Näm Induciae Imperatoriae earumque vis se in totum Imperium, & quemlibet Imperii Romani subditum, etiam in alterius quam*

Impe-

Imperator territorio degentem vigore absolutæ potestatis plenif.
 sime se extendit, cum Imp. Dominus sit totius mundi l. 9. ff. ad
 L. Rhod. de jact. l. 3. C. de quadr. prescript. l. 32. C. de appellas &
 cum quovis inferiore Principe in jurisdictione & territorio illius
 concurrere valeat Hammelius de action. c. 4. n. 70. quod etiam
 ex diplomatib. Cæsar usitatis apparet, ubi inter alia verba ista:
 gebieten hierauf allen vnd jeglichen des Reichs vnterthanen vnd
 vortwanten. Wilhelm. Anc. à tr. concl. 70. n. 23. item concl. 12. n.
 18. Rescripta autem Principum cum territoriis suis recipiuntur,
 & eorumque earum auctoritas iervatur illæsa, quousque se jurisdic-
 ctio talibus provinciis impiantata diffundit, ita quidem, ut se de-
 bitores contra creditores eidem non subiectos, frustra tucantur.
 Hellig in Don. Enucl. l. 22. c. 9. lit. g. not. Limneus de jur. publ. tom.
 2. l. 4. c. 8. n. 319. quia Principum inferiorum potestas certis con-
 clusa est limitibus, utraque territorij fines protendi nequit, multo
 minus contra non subditos l. ult. de jurisdic. l. 2. 9. §. territor. ff.
 de P. S. c. 13. Xi. de jud. c. l. 3. ff. de off. Præs. Geil. de P. P. l. 1. c. 16.
 n. 28. Krich. d. tr. c. 4. n. 4.

(f) Idiomatico nostro, die Regierungen oder Cansleyen / qua-
 cum personam Principis in omnibus fere sub nomine & sigillo
 ejus representent, idè què quo à ejus auctoritate sit, per ipsum Prin-
 cipem fieri censetur arg. l. 57. ff. de contrab. empt. conf. l. unic. §. 1. de
 offic. Præs. Prætor.

(g) quilibet enim Rex sive Princeps extraneus in regno sive
 ditone sua æquiparatur Imperatori, obtinerque Regalia sive Ma-
 jestatis jura eaq. ve omnia potest, qua specialiter Imperatori sunt
 reservata Otto de jur. publ. c. 1. fol. 300. arum. eu. l. 3. jur. publ. diffe.
 7. sb. 9. & 64.

THESIS V.

An quoq; Camera Imperialis (a) potestate Rescri-
 pta moratoria concedendi gaudeat, maximè est contro-
 versum. Nobis negativa sententia verior videtur. (b)

(a) vel supremum illud tribunal, ad exemplum Parlamento-
 torum in aliis locis ad dirimendas lites & controversias constitu-
 tum,

sum, quod non solum Imperatorem, sed etiam omnes imperij status repræsentat Buxtorff. ad A. B. concl. 61. l. b. not.

(b) cum Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 13. num. 30. & Iohan. Herman. Stamm. in Epist. dict. tr. Wilhelm. Ant. præfixa. Et si negandum non videtur, Cameram Imperialem esse augustissimam, ita ut Imperatorem quoad iustitiæ administrationem repræsentet. Geil. l. obs. 1. n. 7. Otto de jur. publ. c. p. 346. vice nomine & autoritate Imperatoris iudicet, ejusq. sigillo utatur. Ord. Camera p. 3. l. 12. §. Und so solche / adeoq. concurrentem cum Imperat. obtineat jurisdictionem Reking. d. tr. l. 1. §. 4. c. 49. n. 24. ea tamen nos non ita movent, ut exinde Camera hanc potestatem attribuamus. Nam quod & concurrentia jurisdictionis dicitur, ea saltem de contentiosa non verò voluntaria jurisdictionis actibus intelligenda est. Geil. d. obs. num. 7. Reking. d. tr. l. 2. cl. 2. c. 14. n. 17. Wlb. Anton. d. l. n. 31. Stamm. in dict. Epist. aliq., & tantum abest, ut ea potestas ad privilegia & cætera Imperatoris Majestati Reservata, accommodari possit. Quin etiam privilegia & alia ejusmodi reservata nunquam Camera communicata esse tradit. Pauerm. de jurisd. l. 2. c. 6. n. 56. quanquam cognitionem de ejusmodi Rescriptis Principum vel etiam de induciis Creditorum suscipere, eaque rectè confirmare posse statuat. Idem Wilhelm. Ant. d. concl. n. 30. & seqq.

THESIS VI.

Licet autem Quinquennales Inducias indulgere solius sit Imperatoris, & eorum, qui jura superioritatis, exercent, jure tamen & consuetudine, etiam Creditores (a) aut major eorundem pars, in præjudicium reliquorum (b) debitoribus obaratis inducias concedunt, modo omnes auditores sint præsentis (c) & absentes citentur. (d)

(a) per ult. c. qui bon. ced. poss. hoc enim beneficium non tantum in debitorum sed & creditorum gratiam est introductum, quo debitores durante dilatione res suas locupletare, debita à suis debitoribus exigere & suita, diuisione eò melius postmodum solvere valeant

valeant. *Strach. de decoct. p. 6. n. 20. Whener, in O. P. verb. Anstano*
dtarif. Et magis expedit creditoribus, debitores quinquennale spa-
cium arripere, quam ad miserabile cessionis bonorum auxilium
confugere Strach. d. l. cum semper, per cessionem bonorum jus cre-
ditoris efficiatur deterius, per moratorium vero beneficium in ni-
hilo ferè, nisi in temporis & solutionis termini prorogatione, lae da-
tur, & jus ejus per omnia remaneat saluum & integrum. Ferrus
Greg. in Synag. jur. univ. l. 22. c. 7. n. 4. Wilb. Ant. d. tr. concl. 69,
n. 43.

(b) *text. expres. in d. l. ult. C. d. t. ibid. quod pluribus placuit hoc*
statuatur. Trentacinq. l. 3. ref. tit. de solut. resol. 2. M. llerus l. 4. se-
mestr. c. 6. n. 6. ubi secundum hanc opinionem aliquoties respon-
sium refert. Zang. de Exceptio. p. 2. c. 12. n. 7. qui fateatur eandem sen-
tentiam etiam in dictasterio Witebergensi receptam. VVilhelm.
Anton. d. tr. conclu. 15. n. 1. Hocq; tantum procedit, ut hæc dilatio
facta à majores creditorum parte tam hypothecarios quam arreftan-
tes creditores impediatur, quo minus durante dilatione debitorem
molestare queant, sicuti notat novissime Excellentiss. Dn. Bene-
dict. Carpov in Jurispr. Forens. Roman. Saxon. p. 2. const. 22. defun-
29. Majorèntem autem partem hic d. finimus, non ex numero cre-
ditorum, sed ex natura seu quantitate debiti vel interest. l. 5. ff.
de pact. l. 14. ff. de pos. l. 14. ff. de reb. autorit. jud. possid. Calvin. in
Lex. verb. Major pars. Ant. Fab. in C. l. 1. c. 9. defun. 6. n. 3. Ex-
ceptiuntur tamen hic casus quidam, in quibus major pars minori-
bus præjudicare nequit. Veluti, si debitor quibuldam creditoribus
cum juramento fuerit obligatus. Hllig. in D. B. L. 22. c. 19.
l. 22. q. Trentacinq. d. resol. 2. n. 12. 2. Si sententia majoris partis
manifestam continet iniquitatem, quo casu minori parti à sen-
tentia majoris partis appellare licebit, & pendente ista appella-
tionem nihil à majore parte ulterius attendandum est. Strach.
de decoditoribus p. 6. n. 17. 3. Si creditores illi, qui induciji consen-
tunt, sint fidei, asciti, & subornati, quo casu actus moratorius ex de-
fectu causæ efficientis pro nullo & vitioso habendus, VVilhelm.
Ant. d. l. n. 50. S. seqq.

(c) Ratio est: quia sive à collegio consensus sit explicandus, sive
à pluribus ut singulis, dummodo in actu isto major pars præju-
dicet.

dicitur minori, semper illi debent esse simul. l. 7. §. ult. l. 8. ff. de pact. l. rescripta ff. cod. tit. Tremitin. d. resol. 2. n. 6. Pauerm. de Jurisd. l. 2. c. ult. n. 52. Petrus Greg. in synt. univers. Juris l. 22. c. 7. n. 3. facit hic maxime c. venerabil. X. de elect. L. fin. ibid. omnib. in unum coadunatis debitoribus, eorum computatio ipse eos antecellat. C. qui bon. sed. poss.

(d) arg. l. 47. ff. de rejudic. l. 39. ff. de adopt. Geil lib. 1. obs. 48. n. 2. Rosbach. in process. jur. civil. tit. 22. n. 32. qui si per contumaciam comparere recusent pro presentibus & consentientibus habendi sunt, & presentes actum recte expedire poterunt; Rosbach. in process. jur. civil. tit. 12. n. 11.

THESIS VII.

Hucusque; vidimus de causa efficiente; pervenimus nunc ad personas, quibus hoc beneficium est concessum. Datur ergo in specie Mercatoribus, (a) civitatibus, collegiis sive Universitatibus, (b) etiam nobilibus & Illustribus, familiis (c) etiam Judæis (d) & generaliter omnibus debitoribus obæratibus, qui non suo vitio & culpa, sed fortunæ asperitate, casibusque fortuitis ad inopiam sunt redacti. (e)

(a) qui ob momentanea ferè pericula & adversos casus, quibus non raro miseranda bonorum stragem sentiunt, sæpius hoc beneficio quam alij indigent: *Wilb. Ant. d. tr. concl. 20. n. 54.* An verò ex novis. *Imp. Recels.* alij etiam quam mercatoribus hæc induciæ sint concedendæ? Affirmamus: per subsequencia argumenta. I. Quia ratio æquitatis hujus beneficii in *dd Recels.* ibi. *Das sie aus unvorsehenen fällen ihre Leib und Güter verderben sein etc.* est generalis. Quia prænominata constit. Imperij, boni verderbenen Kauffleuten expressè se ferunt. ad L. Cod. veter. in verbis illis. *Das in solchen fällen / quæ verba omnium *dd.* sententia sunt relativa, neque . de solis mercatoribus sed de omnibus personis exaudienda, cum unius inclusio non sit alterius exclusio, quando casus inclusi non jure speciali, sed communi determinantur *Menoch. de arbit. judic. cas. 64. n. 18* nec usquam per novissimas Imperat. constit. expressè, nominatim, & specialiter correctum apparet. l. *precipimus* C. de appell.*

(b) Quorum

(b) Quorum nomine Syndicus rectè intercedit. *VWilb. Ant. d. tr. concl. 18. n. 1.* Et hoc casu civitates juris communis auxilijs & jure privatorum licitè utantur. *L. 15. ff. ad Sc. Macedon. L. 36. d. u. S. cum etiam in puncto restitutionis in integrum pupillis & minoribus æqui parentur. L. 3. c. de jur. Reipub. L. 4. ex quibus causis. major facit generalitas. text. tam in l. 2. §. 4. de precib. Imper. off. l. fin. C. qui bon. ced. poss. quam in memorata Imperii constitut. qui generaliter loquuntur. Limitationem tamen hoc recipit, ut adversus debitores privilegiatos, puta contra Ecclesiam pias causas, pupillos vel alias personas favorabiles hoc beneficio gaudere non possint. Uti in terminis ab Imperat. Ferdinando 2. Anno 1624. in rescripto moratorio civitati Goslariensi concessio decisum esse refert *VWilb. Ant. d. tr. concl. 18. n. 67. edit. secund.**

(c) quorum dignitatem conservari publici utile est. *Nolden de nobil. c. 21. n. 8. Pruckm. vol. 1. conf. 32. n. 23.* cum familia absq; bonis sordescant *arg. l. quisquis C. ad L. Jul. Majest. et.* quod etiam ad Doctores extendit. *VWilb. Ant. d. tr. concl. 18. n. 61. edit. secund.* quæ ut plurimum nobilium privilegijs gaudere dicuntur. *arg. l. 4. §. i. ff. de excus. tut. l. 2. §. fin. ff. qui pet. tut. l. 2. §. 9. de ver. jur. encl. l. Nolden d. tr. c. 8. n. 123. 124. & seqq. Latè Harprechtus ad §. ult. Inst. de jur. pers. n. 11 & seqq.*

(d) Judæos quoq; hoc beneficio gaudere posse apparet. 1. Quod licet Judæi de corpore Christianorum spirituali non sint, in alijs tamen pro civib. Romanis & membris civitatum, ubi degunt, habeantur, proinde etiam jure & legibus Romanis, ut & statutis licitè tam activè quàm passivè utantur, *l. Judæ. §. l. 9. 14. 17. C. de Judæis l. 21. C. de heretic. Trentacinq. l. 1. resol. 3. n. 1.* (exceptis tamen quibusdam casibus in quibus leges suas Mosaicæ, si modo res inter illos agatur, observant,) de quibus videndus *Sperdel in Notab. Historico Polit. Jurid. verb. Jüden 54* Unde ex stylo Cameræ & totius Germaniæ consuetudine pro civibus Romanis habentur. *Mynsing. Cent. 5. obs. 6. Whener. in observ. Practi. verb. Jüden* quoscunque contractas cum Christianis rectè celebrant. *l. nemo. C. de Juda. Hartm. l. 2. c. 1. Misp. obs. 15. n. 12. Trentacinq. d. l. n. 6.* quæ tamen omnia ex medijs æquitatis fontibus proficisci nemo ambiget. Unde sequitur Justitiam Judæis perinde ac Christianis administrandam.

&c

& sic inducias concedendas esse, licet majori odio digni sint, & quoadq; à regulis æquiritatis excludantur. *Gylman: Symphor. tom. 2 p. 1. vol. 29. n. 1. & 2. Wilhelm. Ant. d. tr. conclus. 19. per. tot.*

(e) Casum fortuitum appellamus, qui nullo humano consilio provideri potest l. 2. §. *sec. tempor. ff. de administr. rer. ad civ. pert.* puta, si solo fortunæ vitio, veluti incendio, ruina, latronum, vel hostium incursu, naufragio, furtis, viaquarum insolita, aut alia insigni calamitate quis opprimatur. *Calvin. in Lex. verb. Cas. fortuit.* & tunc valet illa juris regula vulgata: Casus fortuitos absq; culpa, mora, vel speciali pacto incidentes inconsiderationem non venire nec ab ullo hominum præstari debere l. 6. C. de pignor. act. *ibid. Gothof. l. 5. §. 4. ff. commod. l. 23. ff. de R. I. Treutl. disp. 20. th. 14. l. 6. disp. 24. th. 3. lit. c. f. g. vol. 1.* Nec ab hac sententiâ alienus ext. in *Nov. Elect. Aug. p. 2. const. 22. §. vnd behalten wir uns vor* ubicaverit ne debitores ejusmodi casib; in carcerem publicum, den *Schuldthurm* mittantur. *Daniel Möller. ad d. Const. n. 8.* sicuti nec debitores hoc modo decoquentes infames fieri, nec cessione bonorum privari, aut ab officiis publicis removeri constat ex l. 11. C. ex quib; caus. infam. irrogat novissimè, *Excellentiss. Dn. Carpovius ad Const. Elector. p. 2. const. 22. definit. 5.* Hæc tamen omnia, sc. casus fortuiti à debitore specificè & evidenter probari conveniunt, cum ille, qui se fundat in aliqua qualitate, ad consequendum aliquem effectum, istam qualitatem omninò probare teneatur, l. 13. in pr. ff. de inst. act. l. 9. *ibid. Dd. C. de his qui accus. l. 2. C. de testam. l. 18. C. ibid. l. 5. C. de fid. instrument. l. 5. C. de pignorib; Geil. 1. obs. 142. Benincoss. de privileg. paupert. q. 6. n. 2. Wilhelm. Ant. concl. 22. n. 7. g. & seqq.*

THESIS VIII.

Contra hoc beneficium non communicatur. De-
coctoribus (a) Mercatoribus fallitis, Bancorruptotibus
(b) mercatoribus minutatim vendentibus (c) debitori
rei judicata, (d) qui debitum inficiantur, (e) qui ei re-
nunciaverunt expressè aut cum juramento (f) qui post
rescriptum contraxerunt (g) & nonnullis aliis.

(a) decoquere in jure nostro nihil aliud est, quam bona sua
turpi-

corpiter consumere, effundere & abligurire l. 12. C. de suscept. prop.
& art. lib. 10. Calvin. in Lex. verb. de coquere. Unde decoctores, qui
substantiam suam corpiter consumunt l. 30. C. de Decurionib.

(b) Bancorruptores dicuntur, die gefährlicher vnd betrüglicher
weise im schein trawens vnd glaubens geld vnd wahr ausbringen
entlehen vnd nehmen/ ihre handlung darmit zu üben/ solches
durch übermäßige pracht vnd vnderthelich wesen/ leben vnd andere
wege / i. verderben gerathen/ darnach aufstehen/ aufstieren vnd
sich in andere Herrschaffen begeben/ uel dequir Reform. Pol. Ord.
de anno 1548. tit. von verdorb. Kauf. alias everlores l. 2. C. de pala-
tin. sac. leg. nostro idio mare Bancaerottierer/ quasi banco seu ban-
caeruptores, muthwillige Leutberräger/ so schulden haben aufreisseul
Besold. in Thesaur. Prad. verb. Bancaerott. Atq; hi cum non fortuna
vicio, sed sua culpa, dolo, & variis improbitatis artibus, in fraudem
creditorum bonis suis furiosum faciant exitum l. 2. §. fin. ff. de tut.
vel curat. dat; idque tantum agant, quo alii insidiantur l. pro. in
fin. ff. de jur. dot. Ideo etiam illis tanguam dolosis creditoribus &
beneficio indignis, iura merito non patrocinantur l. 1. in pr. ff. de
dolo, ne cuiquam validitas sua prosit, l. ii. §. ff. ad exhibend. l. 63.
§. 7. pro soc. aut ex delicto suam conditionem meliorem faciat l. 34.
ff. de R. I. sed potius eos debitis poenis subj. ei & carceribus manci-
pari suadent, sicut de illis in specie disponit d. Recess. Imp. it. B.
P. D. tit. 23. Dignissimi enim illi sunt, qui tractantur more Mo-
schovitarum, de quorum statuto circa fraudatores vid. Speidel. in
Notabilib. verb. Bancaerott. vel Chinesium & aliorum populo-
rum, quos refert Gering. de Fideiuss. c. 5. n. 109. & seqq. Wilhelm.
Ant. d. tr. concl. 13. n. 3. ubi simul decrerum Civitatum Hansatica-
rum Lubecæ 1620. promulgatum & Francisci 1. & Caroli 9. Gallia
Reg. ut & Heinrichi IV. sanctiones circa ejusmodi impostores re-
eenlet, concordat Nov. Elect. Aug. constit. 22. p. 2. item Förgauisch
Aufschreib. de anno 1583. tit. von denen so mehr aufborgen &c. Sed
hæc quidem de Principem induciis & dilationibus. Aliud tamen di-
cendum videtur, si creditores ipsi, vel major eorum pars, uld. etiam
his, qui culpa sua decoxerunt, inducias quasi luxuriando indulgere
velint, quod eleganter probat, Wilhelm. Anton. d. l. n. 15. & seqq.
Strach. de decoct. p. 6. c. 20. Ruland. de Commiss. p. 4. c. 9. c. ult.
v. 8. Bruun. de cess. bon. g. pr. 26. n. 1. amoldo non omentantur

C

(c) Vena-

(c) Venalities illos & Propolas dico, vulgò Verdorbene Hans
deisleute vnd Krämer/qui quæ ad usum cotidianum necessaria
sunt, undiquaque coemunt, eademque rursus minutatim in duplo
vel triplo pretio vendunt, de quibus loquitur. *Jetus in l. mercis ap-
pell. 207. ibiq; Alciat. de V. S. Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 24. per tot.*

(d) Vim enim sententiæ & judicati hæc rescripta non remoran-
tur. *Guid. Pap. decis. 97. eò quod resjudicata habeatur pro veritate
l. res judicat. ff. de R. I. n. 8. jus faciat inter partes tot. tit. C. de
par. R. 7. num. 8. jus faciat inter partes tot. tit. C. de re-
rejudic. l. 25. ff. de stat. hom. VVesemb. paratitl. de re jud. n. 8. nec præ-
textu novorum instrumentorum possit retractari l. 4. C. de rejud.
l. 35. ff. eod. tit. nisi condemnatio fuerit spontanea Tessaure. decis.
186. n. 7. vel obligatio judicati novata fuerit. Hillig. in D. E. l. 22.
c. 9. lit. h. not. Anton. Fab. in C. l. i. r. 9. def. 4.*

(e) arg. l. 10. §. 1. ff. de fidejuss. *Costal. ad l. 84. n. 17. ff. de jure
dor. l. sed hodie §. quod autem ff. de rejud. sacratis. leges enim sem-
per mendacia severe puniunt, mendacesque odio prosequuntur,
uti videre est ex similibus facti speciebus in l. 4. C. ad L. Aquil. ibiq;
Richard. l. n. §. 3. ff. de interrogat. in jur. faciend. l. 43. §. 3. ff. de
furr. l. ult. C. de accusat. c. si quando 5. c. sedes 15. X. de rescript. He-
ring. de Fidejussoribus c. 19. n. 69. & seqq. Wilhelm. Ant. d. tr. concl.
25. n. 5. ubi hæc assertionem duobus modis limitat.*

(f) quod ferè absque dubio est. Quippe ex regula illa juris
vulgata constat, quemlibet favori in suum commodum introdu-
cto firmiter renunciare posse l. pactum ff. de pact. l. 29. C. cod. tit.
c. si diligenti X. de foro competi. cum hominis provisio tollat pro-
visionem leges l. fin. C. de pact. convent. Moller. ad Const. Elector.
Aug. p. 2. eo. ff. 42. n. 42. Idque eò magis procedit, si juris jurandi
religio accesserit, quæ certè ijs renunciationibus robur adjicit
arg. l. 12. C. de transact. & plus operatur, quam simplex renun-
ciatio c. debitor X. de jurejur. Hillig. d. l. lit. m. not. & ita quoad
simplicem renunciationem in terminis Imp. Ferdinand. 2. in causa
Civitatis ejusdam, quæ moratorix præscriptionis beneficio ren-
unciaverat, judicasse refert. *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 26. n. 1. Li-
mitantur autem præcedentia, nisi in rescripto expressa mentio fiat
renunciationis vel juramenti, per clausulam illam: renunciatione
vel juramento non obstante. Trentacinq. l. 3. resol. tit. de solut. re-
sol.*

fol. 1. n. 24. Hillig. d. l. tit. m. not. præsertim cum hodiè relaxatio juramenti (justis tamen ex causis & prævia cognitione) seculari etiam Principi competat, & Cam. Imperiali à Cæsar. Majest. & Statibus Imperij attributa sit. *Sammerg. Drot. p. 2. von reser. der Eyde. Besold. in Thesaur. pract. verb. Quinquennell.* Quod certè minus dubium habet in foro Saxonico, propter const. *Elect. 36. p. 2. Exc. allentis. Dn. Benedict. Carpzov. in Jurispr. For. Rom. Sax. ad dist. constit. 36. definit. 1. §. 2.*

(g) arg. l. *Aurelius §. 2. ff. de liberat. legat.* privilegia enim semper de ijs casibus intelligenda, de quibus tempore concessionis cogitatum fuit. *VWilhelm. Ant. d. tr. concl. 32. per tot. Besold. d. l. prout etiam in cessione bonorum observari videmus per. text. l. 3. C. de cels. bon. Brunn. de cels. bon. p. 2. n. 9.*

(h) ceu sunt i. debitores qui se fugæ accingunt, vel post rescriptum impetratum fugam meditantur *VWilhelm. Ant. d. tr. concl. 51. n. 107. 2.* Quorum causa jam est in iudicium deducta, maxime si preces supplicantis illius causæ non meminerint. *Trenacing. d. resol. 1. n. 20.* Et 3. si contra pauperiorem creditorem hoc beneficium imploretur *Marb. de Afflict. decis. 377. Hillig. in D. E. d. l. tit. m. not.*

THESIS IX.

Materia Rescriptorum Moratoriorum sunt omnia debita liquida (a) nisi sua natura sint excepta Excluduntur igitur debita jurata (b) fiscalia (c) vel ipsius Principis, (d) Ecclesiastica & piolumlocorum vel causarum (e) pupillorum, minorum, viduarum, (f) feudalia, (g) necnon in specie privilegiata. (h)

(a) debitum ut liquidum dicatur, quatuor requisita concurrere necesse est 1. certitudo contrahendum *Ummius de process. judic. disp. 23. th. 2. n. 12.* 2. certa debiti quantitas, quid, quale & quantum sit, l. *certum ff. si cert. perat. l. 75. ff. de V. O.* 3. debendi certa causa arg. l. 2. §. *si quis ff. de dol. mal. except. l. 25. §. uti. ff. de probat. Moll. r. 2. semestr. 23. n. 7. §. denig. 4.* certa probatio, quæ communiter fit aut per confessionem partis, aut per instrumenta. *Coler. de process. exec. p. 3. c. 1. n. 10.*

C 2

(b) quia.

(b) quia dispositio Principis generaliter loquens non extenditur ad actum juratum, qui neque sub dispositione indefinitè loquente continetur. *Besold. in Thesaur. Pract. verb. Quinquennell* Neque Princeps actui jurato derogare velle intelligitur *c. constit. 9. X. de rescrip. Everh. in cop. loc. à juram. n. 31.* quod sanè mirum non est: Juramentum enim æquiparatur sententiæ ac rei judicatæ. *l. 11. ff. de jurejur. Hüllig. in D. Eil. 24. c. 9. lit. b. fol. 125 99.* trahit secum executionem paratam *Setzerus de juram. l. 1. c. 25. n. 123.* habetque vim expressæ renunciationis *l. 77. §. 23. ff. de legat. 2. c. ex rescrip. 9. X. de jurejur. Hering. de Fidejuss. c. 17. p. 1. n. 46. Feil. 2. obs. 27. n. 23.* Nisi de mente Principis liquidò constet, illum rescripto suo debitorem cum juramento obligatum jurare voluisse. *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 30. n. 23. 24.* qui tamen hic providissimam circumspeditionem propter juramenti religionem adhibendam censet.

(c) *l. 3. C. de precibus Imperat. off. l. ult. si contra jus* Interest enim Republicæ, ut debita fiscalia, quam circumsimè exigantur, *l. 3. C. de princip. Nov. just. 17. c. 7. §. 1. & alias* Fiscus amplissimis & insignibus gaudet privilegijs *toti tit. ff. de jur. fisc. tit. C. de privileg. fisc. quæ in specie recenset Mejer. in Coll. Pandect. Argent. tit. de jur. fisc. lb. 34.* Nisi Princeps ex speciali clementia Fisci sui velit remittere privilegium & pinguorem debitoris fortunam expectare: *l. 4. §. 10. ff. de jur. fisc. Besold. d. l.*

(d) *per l. 3. C. de precib. Imp. off. Ant. Fab. in C. l. 1. tit. 9. de finit. 20. n. 9. Hüllig. in D. E. l. 127. §. lit. m. not. p. 970.*

(e) Ecclesia enim est cultrix & auctrix iustitiæ & æquitatibus *Cothm. conf. 30 n. 118. vol. 1.* Ideoque æquum est, ut ipsa vicissim promoveatur, absque omni injuria defendatur *arg. tot. tit. ff. quod quisq. jur. cum summa sit ratio, quæ pro religione facit. l. 43. ff. de relig. & sumptib. funer. Tiraquell. in tr. de privileg. pæ caus. priv. 146.* Et certè debita Ecclesiastica nullam dilationem recipiunt, *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 32. n. 12.* imò in quacunque dispositione excepta præsumuntur *glòs. in c. 2. de reb. Eccles. non alienand.*

(f) si quidem Ecclesia, fiscus, pupillus & minor æquiparantur *c. 1. de in integr. restitut. & pupillorum & viduarum. caus. a simulatur paupertati. Tiraq. in præfat. tr. privileg. pæ*

eaus. in. vers. relicta viduis. Uude pupilli & viduae in iure
nostro dicuntur personae miserabiles, *Armselige Personen* *lit.*
C. quando Imp. inter pupill. vid. & alias miserab. person. Caivin.
in Lex. verb. miserab. persona Speidel in: Notab. verb. Armselig.
Personen.

(g) per ea quae tradit *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 35. per tot. Car.*
dinal. Tufchus pract. concl. tom. 5. lit. L. concl. 270. n. 2. Matth. Ber-
lieb. pract. concl. p. 1. concl. 5. n. 37. eod quod privilegiatus non utatur
privilegio contra pariter privilegiatum *arg. l. 11. §. pen. ff. de mino-*
rib. l. 4. ff. de recept. arbit. maxime si sit in eadem causa: Trenta-
cing. l. 1. resol. tit. de rescript. resol. 1. n. 3. Decian. resp. 102. n. 1. wol 3.

THESIS X.

Excipiuntur quoque debita nova & recentia, (a) fu-
tura & supervenientia, (b) debita ex causa delicti, (c) de-
positi, (d) alimentorum, (e) dotis, (f) studiorum; (g) con-
ductionis operarum, & generaliter in pensionibus ex loca-
tione rerum, quarum fructus conductor percipit. (h)

(a) v. g. si agatur de pretio eduliorum & rerum commestibi-
lium vel similibus, quorum solutio statim & in promptu si ri de-
bet, vmb bahr geld / nisi à creditore data sit dilatio *l. 2. ff. de Nundin.*
l. in omnib. obligat. ff. de r. & f. Ant. Fabri d. l. definit. 20. n. 13. Besold.
in Thesaur. Pract. verb. Quinquennell. Hallig. in D. E. l. 22. c. 9. lit. m.
p. 971. Vel si quis cum extero & transeunte mercatore contraxerit
per *l. Aurelius ff. de liberat. legat. Trenta cing. l. 3. resol. tit. de solut. re-*
sol. 1. n. 18. Hallig. d. l. lit. 1. Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 36. n. 2.

(b) *vid. th. 3. lit. g.*

(c) *arg. l. si ver. ff. de rejud. nemo enim improbitate sua iuvari*
aut ex ea commodum reportare l. 1. ff. de dol. l. 31. ff. de re-
cept. arbit. cum sponibus. sed potius male meritis publicè, ut scius
ait *l. 31. ff. deposit.* ut exemplo aliis sit ad deterrenda maleficia, et-
iam egere laborare debet. Ideoq; nec hoc casu Principis est yiam
delictis aperire *l. 1. C. de his qui ven. et at. impetr. l. 2. in fin. de indult.*
vid. sed illis potius omnibus viribus obviare l. congruit ff. de offic.
Præsid. proem. Inst. ibi: calumniantium iniquitates expellat in pr.

confer. l. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil. l. 14. C. de pœn. V Vilhelm. Ant. d. tr. concl. 38. per tot. Hüllg. in D. E. l. 2. c. 9. lit. b. not.

(d) idque propter exuberantiam bonæ fidei & amplissima privilegia quibus hic contractus præ cæteris abundat. Hinc restat li modo fidei depositarii concedita ad arbitrium deponentis absque ulla mora est restituenda, l. 1. ibi: *quam celerrimè sine aliquo obstaculo restituant* C. de pos. ibiq. Richard. l. 3. §. 1. ff. nau. caup. nec ullam compensationem, deductionem, admittit c. bona fidei. ult. X. de pos. l. pen. C. eod. l. ult. C. de compensat. §. 28. Inst. de actionib. nec per tertium arrestari vel alio modo impediri potest. Nov. 88. c. 1. Rittersb. in Comm. ad Nov. p. 3. c. 1. n. 10. 2. In iudicio depositi summariè, & executivè proceditur, uti notant Dd. in l. pen. C. de pos. Coler. de process. exec. p. 3. c. 1. n. 19. 20. & seqq. nec depositario condemnato datur quadrimestre tempus ad solvendum iudicatum, Treuti. p. 1. disp. 26. th. 7. lit. c. ibiq. Bachov. in not. quod tamen aliis debitoribus ad solvendum iudicatum competit l. 2. C. de Usur. rei judic. 3. Deponentes quoad rem depositam in concursu creditorum omnibus privilegiatis creditoribus præferuntur l. 7. §. 2. ff. de pos. l. 8. eod. tit. Chursl. Cächp. N. Proc. Dio. tit. 42. §. da rumb wann etner. Ex quibus omnibus liquet rescriptis in causa depositi minimè locum esse, ne contractus, qui ex bona fide oritur, ad invidiam trahatur, ut loquitur Justinianus Imp. in l. pen. C. de pos. V Vilhelm. Ant. d. tr. concl. 39.

(e) quippe alimentorum causa maxime futurorum & quæ debentur inopi est favorabilis & pia l. 14. §. 1. de alim. & cib. legat. Nov. 131. c. 13. §. 1. ibi: *regentium pabula & alias pias caus.* Moller. ad Const. Elect. Aug. p. 1. const. 28. n. 36. ex quibus vita hominis dependet l. 6. ff. de alim. & cib. leg. l. 4. ff. de liber. agnosc. V Vilhelm. Ant. concl. 40. pertot quænam alimentorum nomine veniant vid. l. 6. ff. de alim. & cib. legat. Cato. in Lex. in verb. Aliment. Pfeil. cent. 1. conf. 95. n. 3. Hüllg. in D. E. l. 12. c. 4. lit. I. not. Pruckm. consil. 15. q. 3. n. 29 & seq. vol. 1. Speidel. in notabilib. Jurid. Politic. Histor. verb. vnterhaltung.

(f) arg. l. 2. ff. de jur. dot. quæ æquiparatur causis alimentorum Coler. in tr. de alim. l. 2. c. 10. n. 5. nullam quovis prætextu retentionem seu retardationem admittens l. unic. §. 5. ver. sed nec C.

de rei

de rei uxor. act. nisi dilatio concederetur per Creditores, & rursus
l. fin. C. qui bon. ced. poss. etiam in dote locum habet. *Trenacing.*
d. l. n. 23.

(g) *Ant. Fab. in C. rer. Sabaud. l. 1. §. 9. def. 20. n. 11. Hylig. d. l.*
lit. m. not. p. 971. Hoc probatur, quia causa studiorum concernit
publicam utilitatem aut b. habit. C. ne filius pro patr. ibig. *Da. proem.*
Inst. §. fin. rescripta autem contra jus & utilitatem publicam nul-
lum robur obtinent. l. 3. §. 7. C. de precib. Imp. off. l. ult. C. si advers.
utilit. publ. Pauerm. de Jurisd. l. 2. c. 4. n. 160. Quia studia & doe
æquipparantur *Lucius de privil. Schol. p. 16.*

(h) quia plerumque ex redactione pensionum locatores sibi
alimenta parant. *Cujacius in Nov. 88. circ. med. vers. in casib. pen-*
son. Hinc pensiones dicuntur cedere in locum fructuum l. præ-
dior. 36. ff. de Usur. l. ancillar. 27. §. 1. & l. merced. 29. ff. de petit. her.
redit. Decian. resp. 80. n. 32. & resp. 84. n. 39. vol. 4. & alimentorum
W. Wilhelmi. Ant. d. tr. concl. 43. n. 1. & seqq. Tum quod ipso iure con-
ductori prospectum sit nec opus, ut ad hoc extraordinarium re-
scripti remedium recurratur l. 16. ff. de minorib. *Consant. Boer. decis.*
296. Ant. Fab. in C. definit. 20. n. 4. & 5.

THESIS XI.

Illud hic pro regula quasi generali notandum, Mo-
ratoriis rescriptis in iis debitis, casibus & materiis, quæ
de jure, statuto, rescripto, stylo & consuetudine, omnem
moram & dilationem excludunt, & in continenti fieri &
adimpleri debent (a) aut executionem paratam habent
(b) ordinariè locum esse non posse nec debere.

(a) veluti sunt i. lites rationum & reliquationes Quæstorum
wann ein Vogt/ Krentmeister oder Schösser / für den Rest so er we-
gen seiner Ambtsrechnung schuldig angetanget wird *W. Wilhelmi. Ant.*
d. tr. concl. 43. n. 22. 2. emptio bonorum sub hasta. *Idem. d. l. n. 25.*
Coler. de proc. exec. p. 3. c. 9. n. 79. Berleib. p. 1. concl. practicab. 81. n.
82. 3. Literæ Cambii Wechselbrief / quoniam illa paratam exe-
cutionem & vim publici instrumenti obtinere dicuntur *Gravian.*

disce

disceptat. forens. tom. 3. c. 369. n. 25. vid. Ruland. de Commiss. p. 2. l. 5. c. 12. n. 10. Berlich. p. 1. concl. 80. n. 86. Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 43. n. 25. edit. secund. 4. debita in diversorij publicis, cauponis & pande heis contracta, quæ cum recentè contrahantur dilationem non admittunt. *Vilhelm. Ant. a. l. n. 26. & seq. vid. ib. præced. lit. a. 5.* debita Opificum & mercenariorum, vulgò Tag miedr' vnd siedlöner / illorum enim debita non solum jure divino, *Levit. 19. v. 13. Deuteronom. 24. v. 14. 15. Matth. 10. v. 10. & passim*, sed etiam jure civili & positivo sunt privilegiata: Jure Sax operarij, famuli & mercenarij omnibus creditoribus preferuntur, text: *im Landrecht l. 1. art. 72. conf. Nov. Elect. Aug. p. 1. c. 28. inpr. ibique Excellentiss. Dn. Carpzov. def. 22. & 25. Churfl. Sächs. R. P. D. tit. 42. §. vñ nach diesen / Consultat. Sax. tom. 3. p. 3. q. 105. Berlich. tom. 1. concl. 64. n. 65. ibig. alleg. quædam sub nomine Siedt' lohn veniant vid. Speidel. in Notab. verb. Siedt' lohn Churfl. S. N. P. D. d. l. d. §. vers. es vñ aber / *Wagner in Obs. Pract. verb. Siedt' lohn. Vilh. lms. Anton. d. lin. 28.* ubi id eleganter etiam ad Salaria Advocatorum, Medicorum & Professorum liberalium artium, at & Consiliariorum & Officialium, typographos & milites emeritos extendit.*

2. (b) Hic suboritur questio, An etiam hæc rescripta extendantur adversus Instrumenta Guarentiata? Affirmativa sententiæ addimus calculum. Etsi quidem Instrumenta ista ex Ordinat. Provinc. tit. Von vorfassen Brief vñ necht/vim definitiva sententiæ obtineant, & paratam habeant executionem in dorso, & absq; ullo ordine judiciali executioni demandentur, nec eis ulla nisi satisfactionis vel solutionis exceptio opponi possit. *Coler. de process. execut. p. 1. c. 2. n. 14. & seqq. Rauchbar. p. 2. q. 25. n. 98. Zang. de Except. p. 3. c. 26. n. 54. & seqq. Moller. l. 2. semestr. c. 18.* non tamen dubitamus, quin nihil obstante tali instrumento adhuc rescriptis moratoriis relinquatur locus. In Instrumenta guarentiata ad privatam duntaxat creditorum utilitatem pertinent, quæ potior debet esse publica auctoritas, videlicet rerum judicatarum. *Ant. Fab. in C. lib. 1. t. 9. def. 5. n. 3. 2.* quia hæc vis instrumenti non est ex jure communi, nec tantæ rationi naturali ut sententia innititur, ideoque eò facilius ei derogari potest. *Hillig d. l. p. 697. Menoch.*

Menoch de arbitr. jud. quæst. cas. 17. n. 1. per l. 40. ff. de minorib.
3. Constitutiones & statuta interpretationem recipiunt ex jure communi l. 2. C. de noxal. act. c. cum dilectus 8. extr. de consuetud. ergo hæc constitutio Sax. vel aliud simile statutum quasdam exceptionem ex jure communi ad impediendam executionem paratam omnino admittere, statuendum est, præsertim si istæ exceptiones sint notoria, & in continenti probabiles *Coler. d. tr. p. 4. c. 1. n. 34. Raucbb. d. l. n. 102. 4.* Omnis conventio intelligitur hæc adjecta clausula: rebus sic stantibus: Cum ergo hic res in eo statu non perseveret, sed casu fortuito interveniente immutetur, absurdum non erit, ut conventioni aliquid detrahamus, & ita in specie quoad hæc Rescripta statuunt *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 46 per tot. Raucbb. d. l. Coler. d. tr. p. 1. c. 9. n. 32. Møller, 4. semestr. c. 6.*

THESIS XII.

Non aliter autem hæc Rescripta communicantur, nisi ab Imperatore (a) Rege, Principe legitime in scriptis & quidem per libellum supplicem fuerint petita & postulata (b)

(a) & quidem ab Aulico Imp. consilio, den Reichs Hofrath/cu causarum ad Cæsaream juris dictionem pertinentium disceptatio, aliorumque ferme omnium negotiorum ad Regalem Cæsaris potestatem spectantium, & in specie privilegiorum concessio committitur. *Pauer. de Jurisdic. l. 2. c. 6. n. 16. Limancus de jur. publ. vol. 3. l. 4. c. 4.*

(b) arg. l. quoties 2. ibi: aditus supplicanti, pandatur, junctæ rubricæ, C. de precib. Imper. offerend. Corbm. conj. 68. n. 34. Vol. 2. ubi dicit, non tantum juris scriptis esse, sed styli atque observantia communis, ut in aulis non nisi ad libellum supplicem referretur, vel aliquid fiat, imò ne quidem inferior Magistratus officium suum applicare possit, nisi impioratus l. 4. S. 8. ff. de damn. infect. l. 20. ff. de except. rei judic. Parth. Litig. l. 2. c. 12. n. 13. Unde Inducia semper præsumuntur concessæ ad instantiam partis, & non motu proprio concedentis, *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 17. n. 47. quanam in tali libello supplice notanda veniant vid. eundem d. tr. concl. 71. n. 18. & seq. cujusmodi formulas aliquas refert ibidem ex process. Cameral: Noe Meurers p. 1. sub tit. 102. vid. & Speidel, in Notabilib. verb. Quinquennell.*

D

Thesis.

THESIS XIII.

Forma Rescriptorum Moratoriorum consistit potissimum in tempore. (a) Unde non tantum ad quinquennium, sed etiam minoris temporis spatium, quadriennale, triennale, biennale, annuale vel brevius (b) concedi possunt, quorum tamen quinquennale tempus, præsertim in Imperio Romano est frequentius, (c) & ultra quinquennium extendi nequit. (d)

(a) quo tanquam certissima nota hæc rescripta ab aliis discernantur, latè *V. lib. in. Ant. d. tr. concl. 48. n. 7. § segg.*

(b) pro varietate temporum nec non pro ipsa qualitate debiti & personæ impetrantis, sicuti & gravitate infortunii perpersi, quibus hæc induciæ armantur & sic non uniformes redduntur. Sic in Gallia annales, biennales, triennes & quinquennales in usu sunt frequentius. *Cujacius 2. obs. 20.*

(c) ob temporis ubertatem & amplitudinem, nec non utilitatem vel commoditatem, qua reliquas dilationes exsuperat. Hoc satis evincit sæpè alleg. *Recess. Imp. de anno 1548. §. vnd nachdem sie. sub tit. non verborb. Rauffeur. & de anno 1577. eod. tit. §. wann auch solchs. §. l. fin. C. qui bon. ced. poss.* in quibus textibus nullius alterius quam quinquennalis dilationis mentionem fieri videmus.

(d) ratio hujus fundatur tam *m. d. l. fin. C. qui bon. ced. poss.* & utrisque Imperii Recesib. textibus & rubr. modò alleg. quibus in locis hæc dilatio expressè ad quinquennium & ad tempus modicum restringitur. Ubi autem tempus pro forma à lege præscriptum non servatur, ibi nihil agitur & actus omninò vanus & inutilis censetur *l. 13. §. 4. ff. de excus. tut. Rauchb. p. 1. q. 3. n. 7.* Taceò etiam alia omnia Principum beneficia semper ita esse concedenda, ne in alterius tendant injuriam vel jus tertii quæ sicuti lædere existimentur *l. 8. ff. de p. aror. stipulat. l. 4. C. de emancipat. liberor. l. 2. §. si quis à primo. Geil. 2. obs. 1. n. 14. obs. 58. n. 4. Ant. Fab. in jurispr. Papiæ tit. 1. p. 2. conf. 3. p. 15.* Cum illis semper inesse dicatur clausula: salvo jure tertii, de cujus clausulæ vi & efficacia vid.

vid. *Pruck. conf. 39. n. 74. vol. 1.* quam omnibus actibus tacite inesse
juris naturalis & civilis præceptis, quæ alterum non lædere sed su-
um cuique tribuere jubent & *Inst. de J. G. l. 10. §. 1. ff. cod. de
comonemur, Chotm vol. 1. resp. 5. n. 4. §. 1. Wilhelm. Ant. concl.
48. n. 44.* ubi tradit dilationem ultra quinquennium meram extensam
ne quidem quoad quinquennium sufficere debere. Hæcque omnia
usque ad eod procedunt, ut ne quidem in favorem Ecclesiæ, pia causa
& aliarum miserabilium personarum inducias ultra quinquennium
extendere liceat, cum ita Ecclesiæ & aliis miserabilibus personis,
sive subveniendum, ne alteri ex hoc inferatur præjudicium & injusti-
tia fiat *c. extenor. X. de for. compet. c. numer. 6. X. de donat. in. vir. G.
uxor. Hering. de fidejuss. c. 7. n. 277. V. P. h. Ant. d. tr. concl. 48.
n. 135.* Nisi justissima causa moveret Principem, sicuti Civitati
Goslariensi ad cæteanum tale rescriptum communicatum tradit
Jd. c. 71. n. 52.

THESIS XIV.

Formam seu necessarium requisitum concomita-
tur Cautio fideiussoria (a) idonea (b) vel si ob paupertate-
m fidejussores exhiberi nequeat, generalis hypotheca
bonorum (c) si immobilia deficient, cautio juratoria, (d)
à debitore & impetrante præstanda. Hæc autem omnia
tutum demum si ab ipsis creditoribus fuerint petita (e)

(a) juxta tenorem *l. Univers. C. de precib. Imp. off.* quam nisi
præstet debitor beneficio non gaudet *Genl. 2. obs. 46. n. 12 Tess. de
cis. 186. n. 7. Trentacinq. d. resolut. 1. n. 6.* nisi ad carceres duci po-
test *Wurmb. obs. pr. tit. 28. obs. 9.* eamque necessitatem satis indicant
verba illa in *d. l. Univ. C. d. 1. ibi non aliter nisi,* quæ verba talem
inferunt formam specificam à qua non liceat recedere *c. cum dilect.
X. de præbend. vid. Roland. à Vall. l. 4. consil. 63. n. 29.* Sanè optima
ratione hæc cautio recepta est, ne debitor bona quæ adhuc salva re-
periuntur intermedio tempore prodigaliter consumat, vel planè
profugus fiat, & sic creditores fraudentur *Trentacinq. l. 3. var. re-
solut. 1. n. 6. Guido Papæ. decis. 109. n. 2. Besold. in Thesaur. Pract.
verb. Quinquennell.* Et hæc cautio in omni quacunque dilatione
est præstanda *arg. l. unic. C. de precib. Imp. off.* Quæritur hic an ta-
cis, cautio fideiussoria per Principem possit remitti? Negamus,

quia hæc satis datio est de natura & substantia hujus rescripti, ideoque neque Princeps ex plenitudine potestatis eam remittere potest *Wilhelm. Ant. d. l. n. 7. & seq. ubi tamen n. 105. ead. concl. eam sententiam limitat.* An etiam hodiè fidei iustoria cautio recepta? Affirmativa videtur verior cum in *Recessib.* Imperij correctionis expressè & specificè non fiat mentio *arg. l. 28. ff. de legib.* Sed potius eam tacite & generaliter probari evincant verba, *den gemeinen rechten nach d. tit. von verdorb. Kauf. Limneus de jur. publ. l. 4. c. 8. n. 340.* & juxta hanc sententiam processus in *Cam. Imp.* decretes esse civibus *Frankofurd. contra Civitat. Erfurd. anno 1520. testatur Roding. Pandect. Cameral. l. 4. §. 19 p. 187. Whener. in obs. Pract. in verb. Anstandtr.*

(b) *d. l. univers. C. d. r.* Fidei jussores idonei æstimantur 1. ex conditione facultatum, pro rei magnitudine in iudicium deductarum *l. 234. §. 1. ff. de V. S. l. 10. qui satis d. cog. 2. conveniendi facilitate l. 2. 7. qui satis d. cog. 3. vitæ honestate, si sint probata fidei nec aliqua juris infamia vel perfidie macula laborent. Hering. de fidei juss. c. 8. n. 52. & seqq. Franc. tr. eod. c. 1. n. 37. 4. si sine unius fori, ne fidei jussor conventus fori præscriptione utatur, nisi renunciaverit illi suo privilegio *l. 7. ff. qui satis d. Treutl. vol. 1. disp. 5. th. 7. lit. g.**

(c) quibus æquè providitur creditori ac si fidei jussoribus caveri sibi sinat. *Hering. d. tr. c. 6. n. 120. & utroq; modo idoneè caveri dicitur l. 59. §. fin. ff. mand. Geil. 1. obs. 16. n. 6.*

(d) ex regula illa *jur. generali*: quod deficientibus alijs satis dationum generibus semper cautio juratoria admittatur *l. 1. §. 2. C. de assiri. toll. Nov. 112. c. 2. Nov. 134. c. 9. Geil. 2. obs. 47. n. 8. Treutl. d. l. th. 2. lit. g. Ant. Fab. in C. l. 1. t. 9. def. 21. n. 4.*

(e) utpote de quorum præjudicio agitur *arg. l. si constante §. 2. ff. solut. matrim. & si satisdationem neglexerint, damnum exinde resultantibus sibi imputare debent. l. quod quis 203. ff. de R. I. c. damn. 76. eod. tit. in 6.* In omni enim materia, in qua *Judex* potest aliquid facere vel ex *jure communi*, vel ex forma statuti, hoc intelligendum est, si petatur à parte, uti ex quamplurimis *Dd. tradidit Mollerus ad Const. Elect. 19. n. 14. 15. 16. 17. 18. p. 1. Hallig. in. D. E. d. l. lit. aa. not.*

Thesis

THESIS XV.

Effectus Moratoriorum nobiliores sunt. 1. quod debitori tribuant exceptionem (a) 2. impediunt executionem tamen rem quam in personam (b) 3. usurarum exactionem tempore Induciarum suspendant. (c) 4. incipiunt currere à die concessionis. (d) 5. nec impedito currant. (e) 6. quod debitor eo modo debitum confiteri & agnoscere conseat. (f) 7. praescriptio non currat adversus Creditores. (g) 8. quod profint etiam fidejussoribus (h) 9. etiam heredibus & successoribus. (i) & denique 10. debitor ad cessionem bonorum (k) non admittatur.

(a) qua mediante debitor obstratus se adversus importunas creditorum interpellationes tuetur.

(b) ideoque qui literas dilatorias impetrat, durante illa dilatione pro debito neque arrestari *arg. l. 2. C. d. t. neq;* in carcerem publicum den Schuldturm detrudi aut bona ejus pignori capi possunt, pulchre *Ant. Fab. in C. l. r. t. 9. de pmu. 2. per tot. def. 13. in pr. Boer. decis. 296. n. 5.* vel si ante impetrationem in carcerem fuerit detrusus, relaxandus est. *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 51. n. 36. Ant. Fab. d. def. 2. in pr. def. 14. n. 1.* Id quod etiam Juri Sax conformè videtur, à quo aliud hoc casu expressè non est constitutum. *Zobel. p. 2. diff. I. C. & Sax. c. 30. n. 10.* Hodiernis moribus literis dilatorijs semper annexuntur verba. Gebieten hierauff allen vnd jeglichen/ Das sie obbenante freyheit an bemelten D. vnd seinen Erben fest vnd vnzerbrochen halten sie geruhiglich darbey bleiben lassen/darv wieder nicht anfechten bekummen noch beschweren bey vormeidung vnser vnd der Detsche schwerer straffe/ *Wilhelm. Ant. concl. 71. n. 23.* Sed quid si debitor interea pendente dilatione ad pinguiorem fortunam pervenerit, non obstante dilatione an convecti & executi poterit? Affirmat *Hillg. in D. E. l. 22. c. 9. lit. not.* negativam nos amplectimur per ante trad. cum *Limne. tom. 2. jur. publ. l. 4. c. 8. n. 350.* quamquam debitorem, si interim ad pinguiorem fortunam pervenerit, non expectato termino solutionem debiti offerre posse putemus *Idem d. l. arg. l. pen. C. de part. & l. 17. ff. de R. l.*

D 3

(c) Accessio

(c) accessorium enim sequitur naturam sui principalis, c. access.
de R. 7. in 6. cum similib. Reib. in Theaur. Iur. tit. de access. & dilatio
facta super sorte, videtur etiam facta super usuris tanquam accesso-
rio l. 5. §. ff. quib. mod. hypoth. vel pign. solvit Cacher. decis. 129. n. 11.
Itaque curtus usurarum medio tempore non omnino sistitur, ita ut
finita dilacione una cum sorte exigiqueat, sed omnino currit &
ad earum praestationem debitor finito tempore tenetur, eleganter
& late *W. Helm. Ant. d. 1. n. 63. n. 36. & seq. Anton. Fab. d. 1. def. 8.*
Hilg. d. l. lit. N. not. vid. etiam Excellentiss. Dn. Benedict. Carpz. in tr.
noviss. ad Constit. Elector. p. 2. cons. 30. definit. 46. Dissentit Mollet
l. 4. sem. c. 7. n. 2. Treuil. p. 2. disp. 24. th. 4. l. c. An verò in dilati-

one à debitoribus aut majori eorundem parte concessa debentur?
Hic ante omnia inspiciendum esse, quid inter partes ante dilatio-
nem actum fuerit, in dubio autem usuras hasce nihilominus effica-
citer peti posse, tradit *W. Helm. Ant. d. 1. n. 3. 9.* Secus autem se-
res habet in usuris extrinsecis sive interesse, quæ cum ex mora, æqui-
tate & officio Judicis debeantur, h. a. dilatio omnem moram & ces-
sationem arceat, uti late probat *Id. d. 1. concl. 59. per tot. per se peti*
æqueunt Tuschus tom. 4. pract. concl. lit. 7. concl. 298. nisi aliud pla-
querit utrique parti, Cochim. resp. 52. n. 284. & seq. vol. 2.

(d) exemplo omnium rescriptorum & privilegiorum, in quibus
semper inspicitur tempus dati arg. c. cum te de rescript. c. dilectus de
decim. c. si propter de rescript. in 6. l. 1. de divers. rescript. *Ant. Fab.*
in C. l. 1. c. 9. def. 2. n. 2. Guido Papa de off. 1. n. 1. nisi expressè appa-
seat Principem aliud voluisse Ant. Fab. d. 1. def. 3. n. 3.

(e) Impedito inducias non currere extra dubium est veluti si
tempore rescripti in carcerem conijciatur, nec inde eximatur, nisi
de rescripti viribus judicetur, & interea aliquid temporis effluerit.
Ant. Fab. in C. l. 1. c. d. def. 2. n. 3. & seq. indeque propter impedi-
menta carceris fatalia in Camera prorogata esse 11. Martij anno
1583. in causa Albert. Kugelst. contr. Caspar. von Guntershausen
advertit Gothofr. Ant. in adversar. ad Guil. l. 2. obs. 140. Sed quid
si currente dilacione à Principe aut Creditoribus concessa ab ipsi-
dem personis præsertim à Principe ex iustissimis causis aut ex rebu-
sichen rechmehigen Ursachen sind beweglichen (qua verba in for-
mulis dilacionum usitata) alia deinde concedatur, quando & quo-
modo hæc dilatio computanda erit? Sanè à tempore prioris fini-

12

in posteriore vires demum accipere verius est, quod late probat *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 55. per tot.* & ita in prorogatione Moratoria Civitat: Goslaricnsis anno 1626. ab Imp. Ferdinand. 2. facultatum referi *Id. d. tr. concl. 7. n. 52.* ubi formul. istius prorogation:

(f) arg. l. 5. C. de re judic. ibiq; *Gothofr. Scharf. ad l. 2. C. de his qua vi n. 3. Pruckm. conf. 9. n. 32. vol. 1. Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 57.*

(g) quod expressis verbis restatur l. ult. C. qui bon. ced. poss. ibi in fin. nullo prejudicio creditorum ex quinquennali dilatione circa temporalem prescriptionem generando, & alias regula juris sit: quod agere non valent non currat prescriptio l. in fin. C. de annal. except. l. 30. C. de jur. dot. c. ex transmissa X. de prescrip. *Wesemb. parat. de usucap. n. 14.* maxime si juris sit impedimentum, uti conitat ex d. l. i. C. d. e. vid. *Treutl. vol. 2. disp. 22. sb. 3. lit. p. ibiq; Bachov. in not. p. 380.*

(h) An dua hic & multum agitata quaestio exurgit. An inducia moratoria à Principe vel creditoribus debitori principali concessa etiam fidejussoribus ipsius prosint? Affirmativam amplectimur arg. § 4. Inst. de replic. l. ii. C. de except. l. 19 ff. eod. tit. d. l. ult. C. qui bon. ced. poss. junctis l. 3 ff. de conscrip. Princip. l. 19 §. 1. de capt. § postlim. revers. *Treutl. d. l. lit. b. cum i. hac exceptio non sit merè personalis, uti volum. Color. de process. exec. p. 1. c. 4. n. 17. Francus de fidejuss. c. 3 n. 148. ibidemque allegat. ut cessio bonorum & incompetentia, sed ipsam respiciat exactionem, ut aliquo tempore differatur, & se habeat ad instar pacti temporalis, ex quo nata exceptio sine omni dubio fidejussoribus prodest. Bachov. in not. *Treutl. d. l. p. 58. vid. Matth. Stephan. de Juridict. l. 2 p. 1. c. 7. n. 394. Limneum vol. 2. jur. publ. l. 4. c. 8. n. 346.* Et hoc eò magis, si in rescripto fidejussorum quoque mentio fiat *Ant. Fab. in C. d. t. g. def. 14. Wilhelm. Ant. d. tr. comit. 66. n. 76. Hillig. in D. E. d. l. lit. bb. not.**

(i) Surrogatus enim gaudet qualitatibus & privilegiis ejus cujus in locum surrogatur. *Everb. in top. loc. à vi surrog. Miller. i. sem. 2. v. n. 1. & hereditas semel adito non amplius dicitur hereditas, sed proprium heredis patrimonium Moll. d. l. n. ult. Treutl. 2. disp. 12. sb. 5. lit. d.* Hodie hoc nullum ferè habet dubium, cum in rescriptis hinc semper heredum expressa mentio fiat, das debitor oder seine Erben/ solche zeit von niemand vertzommen werden gerechtfertiget werden sollen. *Wilhelm. Ant. d. tr. concl. 71. n. 23. & seq. qui concl. 44. n. 481. idem in Induciis creditorum obtineret affirmat.*

(k) ne duplici onere creditores graventur. *Hering. de fidejuss. c. 5 n. 127. Hillig. in D. E. l. 2. c. 9. lit. n. noc. Treutl. inq. de resol. 1. n. 30.*

THESIS XVI.

Affinia Rescriptorum Morator: sunt. 1. cessio bonorum, (a) 2. Dilationes quæ reo in Judicium deducto post libelli obligationem conceduntur, ut eo tempore seculum deliberare possit, utrum concedere an vero cedere velit. (b) 3. Induciæ quæ condemnatis ex commiseratione jure speciali indulgentur (c) 4. Induciæ vel Treugæ apud hostes receptæ. (d) salvi conductus & deniq; quæcunque privilegia beneficia & rescripta, sub quibus tanquam vocibus generalibus rescripta Moratoria continentur.

(a) quæ est flexibile legis beneficium, debitori pro carceribus evitandis concessum. l. i. C. qui bon. ced. poss. de qua qui plura scire avert, adeat tit. ff. & C. de cess. bon. s. ult. Inst. de act. Nov. 135. Brunn. de cess. bon. Trentacinq. l. 3. resol. tit. de solut. resol. 27. Hillig. in D. E. l. 27. c. 9. lit. p. not. ibiq; magn. num. allegat.

(b) quæ de jur. civ. sunt 20. dies text. in auth. offeratur C. de lit. contest. quandoque etiam trium mensium, quandoque sex, quandoque novem l. i. C. fin. C. de dilat. In Cam. v. hæc tempora sunt arbitraria Geil. obs. 91. n. 13.

(c) l. debitoribus & l. 2. C. de usur. rei jud. Jur. Sax. condemnatis ad rem restituendam 14. dies, Landt. l. 2. art. 5. Churs. Sächs. N. P. D. c. 39. s. nemlich in personalibus v. 6. septimana & 7. dies Sächsische frist N. P. D. d. 1. S. wann aber. Berlich p. 1. concl. s. n. 14. & seqq. Tantum!

Tempora mirificos spargunt presentia casus.

In quibus haut facile est dicere quæ sit res.

Si tibi deberet quicquam vir honestus in hisce

Quæritur: An possit quinquennem nomine salvo

Ulli ne solvat, postcere jure moram?

Injustum poterat censeri, commoda damno

Alterius sua nam quæ rere nemo potest,

Hic tibi quid juris fuerit monstrabit abunde

Ingemo VICTOR floridior POPULI.

Per gite verbosas juvenes trahe Rubricas,

Sic faciet ce lfos Infula rubra viros.

Præstantis. Dn. Nicolai, Autori & Resp. Con-
victori meo cæhrissimo scripsit.

M. Martinus Heinsius Fac. Phil. Adj.

Wittenberg, Diss., 1634-39

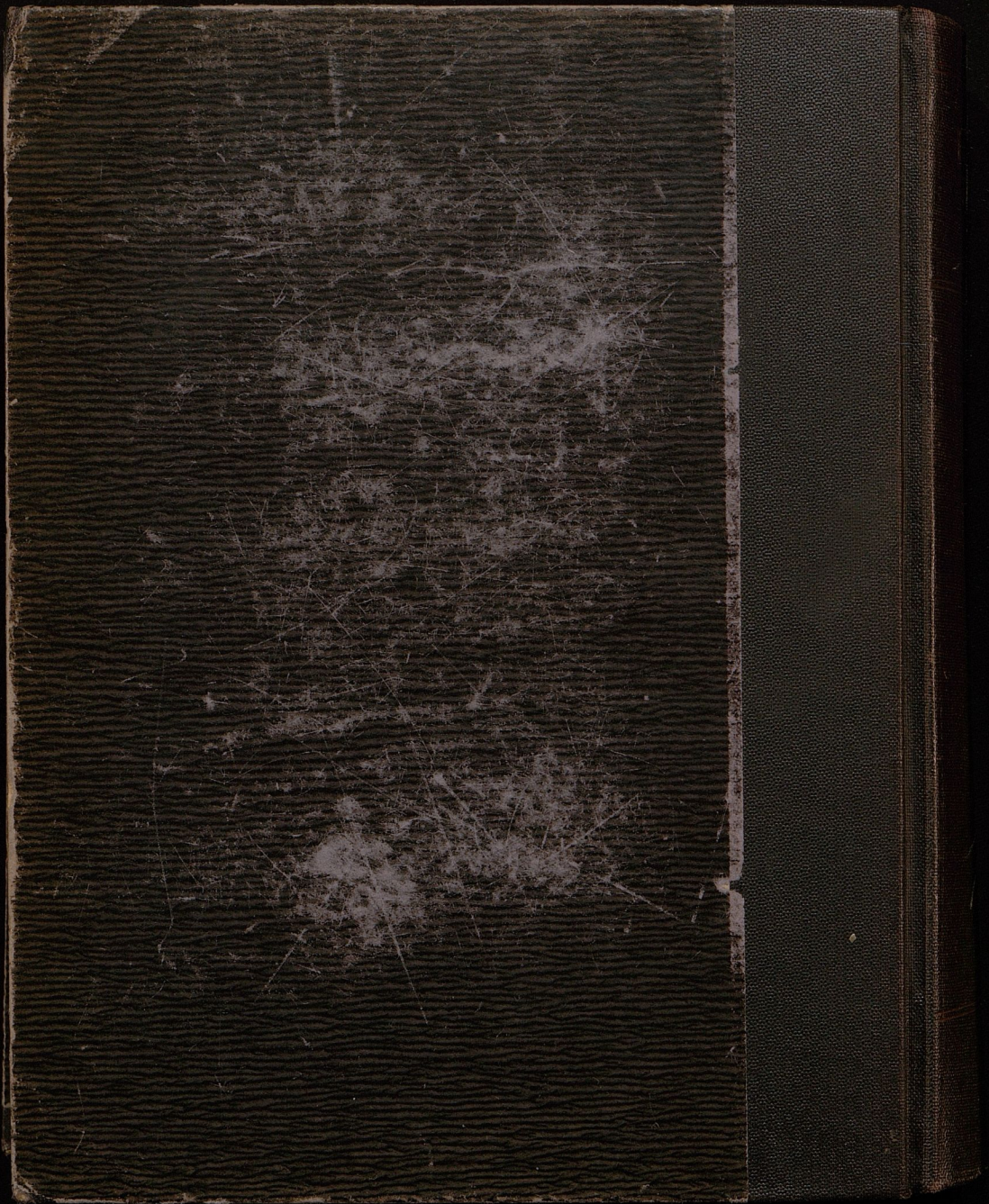
ULB Halle 3
005 151 511

TA → OL

Vb17

IS
Mo
Jud
anp
der
jur
rece
cia
a M
ciui
de
135.
l. 27
er. 7
a, qu
apo
ur. 7
l. 2.
6. f
p. 1
fent
icri
estu
rdio
em
are
mod
ere
bit a
dior
Ru
a vi
ifs. I
mec

ohne Widmung
DISPUTATIO JURIDICA
12
26
De

RESCRIPTIS MO- RATORIIS SIVE INDUCIIS QUINQUENNALIBUS.

Quam
Auxiliante supremo Numine
1638
Permissu Magnifici ꝙ Cærorum Ordinis in inclita Witebergensium
38
Academia.

SUB PRÆSIDIO
Viri Amplissimi, Consultissimi, Excellentissimi
DN. HENNINGI *Groszben* /
J. U. D. Prof. Publ. Facultat. Juridic. p. t. Deca-
ni, Curia Electoralis nec non judicij Provincialis per inferio-
rem Lusatiam Assessoris, Illustrissimaque Vidua Elect. Sax. in
Lichtenburg Consiliarij. Dn. Præceptoris, Promotoris
atq; Agnati sui omni observantia cultu
10
aratem colendi.
328
publica disquisitioni subjicit

JOHANNES GEORGIUS NICOLAI
Dresdens.

In Auditorio ꝙ Cærorum.
Ad d. 22. Septembr. horis consuetis.

WITTEBERGÆ,
Typis JOHANNIS RÖHNERI, ACAD. TYPOGR.
ANNO MDC. XXXVIII.